

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.411.4.2.2023

Pani
Magdalena Konczarek
Dyrektor Miejskiej i Powiatowej
Biblioteki Publicznej
im. S. Żeromskiego w Kutnie
99-300 Kutno, ul. Wojska Polskiego 5

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/003/LLO - Funkcjonowanie samorządowych bibliotek publicznych w województwie łódzkim

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

4

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego w Kutnie, 99-300 Kutno, ul. Wojska Polskiego 5 (zw. dalej Biblioteką)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Konczarek, Dyrektor Biblioteki ¹ , od 1 lipca 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury.2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych.3. Prowadzenie gospodarki finansowej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Dominik Gołacki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/149/203 z 10 października 2023 r. (akta kontroli str. 1-5)

¹ Dalej: Dyrektor.

² Dz. U. z 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Biblioteka należycie realizowała zadania w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury. W szczególności wypożyczała książki na zewnątrz, dbała o regularne powiększanie księgozbioru o nowości wydawnicze oraz organizowała wydarzenia mające na celu promocję Biblioteki i czytelnictwa. Pozyskiwała dotacje na zakup nowości, prowadziła działalność instrukcyjno-metodyczną, szkoliła swoich pracowników oraz pracowników bibliotek gminnych i partnerów.

Biblioteka przechowywała i chroniła materiały biblioteczne zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi, a jej pomieszczenia były prawidłowo zabezpieczone przed potencjalnymi zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi, a w szczególności przed pożarem. W tym zakresie stwierdzono jedynie przyjęcie przez pracowników Biblioteki nieprawidłowo sporządzonej Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego oraz protokołów z przeglądu technicznego i czynności konserwacyjnych przeciwpożarowego wyłącznika prądu.

Czynności kontrolne wykazały jednakże nieprawidłowości w zakresie sporządzania planów finansowych oraz sprawozdań i informacji z ich wykonania, nieuwjmowanie wszystkich zdarzeń i dokonywanie nieprawidłowych zapisów w ewidencji księgowej, nieprawidłowe sporządzanie sprawozdań z operacji finansowych budżetowych (Rb-N), finansowych (bilans) oraz statystycznych (K-03), nieprowadzenie czynności windykacyjnych zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Biblioteki, dokonywanie wydatków w wysokościach wyższych niż wynikało to z planów finansowych oraz nierzetelne sporządzanie wniosków i raportu o udzielenie dofinansowań. Z uwagi na powyższe sposób prowadzenia gospodarki finansowej oceniono negatywnie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury

Opis stanu faktycznego

1. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego w Kutnie została utworzona w 1931 r. Biblioteka nie była w posiadaniu aktu założycielskiego.

(akta kontroli str. 6)

Statut Biblioteki⁵ zawierał wszystkie elementy określone w art. 11 ust. 3 ustawy z 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach⁶. Do jej zadań należało m.in.:

- a) gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
- b) udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ http://bip.bibliokutno.pl/userfiles/file/Statut_MiPBP_tekst_jednolity.pdf

⁶ Dz. U. z 2022 r., poz. 2393.

- c) zapewnienie mieszkańcom dogodnego dostępu do materiałów bibliotecznych i informacji poprzez informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej,
- d) tworzenie, uzupełnianie i udostępnianie baz danych katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych,
- e) pomoc instrukcyjno-metodyczna filiom miejskim i bibliotekom publicznym na terenie powiatu.

W skład Biblioteki wchodziła Biblioteka główna oraz trzy Filie na terenie miasta Kutna. Prowadzony Rejestr Instytucji Kultury dla Biblioteki w Urzędzie Miasta w Kutnie zawierał wszystkie elementy określone w art. 14 ust. 1a ustawy z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej⁷ oraz prowadzony był na bieżąco.

(akta kontroli str. 7-12, 605, 615)

2. W Bibliotece wprowadzony został Regulamin korzystania ze zbiorów i usług Biblioteki, który zawierał m.in.:

- a) zasady prawa korzystania z biblioteki, z uwzględnieniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych,
- b) zasady wypożyczania materiałów bibliotecznych (miejsce wypożyczenia, liczba woluminów wypożyczanych jednorazowo, okres wypożyczenia),
- c) zasady prolongaty terminu zwrotu materiałów bibliotecznych,
- d) zasady postępowania w przypadku zagubienia, uszkodzenia, zniszczenia materiałów bibliotecznych,
- e) cennik opłat i usług (m.in. za zagubienie, uszkodzenie, zniszczenie materiałów bibliotecznych, za przetrzymywanie książek ponad wyznaczone terminy).

Na mocy Zarządzenia Dyrektora Biblioteki z 1 marca 2023 r. zniesione zostały opłaty za wydanie duplikatu karty bibliotecznej, usługi kserograficzne i wydruki komputerowe.

(akta kontroli str. 13-21, 814-821)

W Bibliotece nie sporządzono kalkulacji kosztów dotyczących usług reprograficznych ustalając Cennik opłat regulaminowych.

Dyrektor wyjaśniła, że ceny za ww. usługi zostały ustalone poniżej cen tych usług na rynku lokalnym⁸.

(akta kontroli str. 796-801, 814-821)

Funkcjonujący od września 2022 r. system biblioteczny Alma nie był dostosowany do Cennika opłat regulaminowych w zakresie należności dotyczących „nowości książkowych dla dorosłych (HIT)”.

Jak wyjaśniła Dyrektor, niezgodność ta zostanie niezwłocznie poprawiona w Cenniku. W systemie Alma występowała kategoria „inne” dotycząca materiałów przetrzymywanych. Dyrektor wyjaśniła, że powstała w systemie nieścisłość związana jest z migracją danych do nowego systemu i na bieżąco jest poprawiana. Opłata za przetrzymywane materiały naliczana i widoczna jest na koncie czytelnika w momencie dokonania przez niego zwrotu przetrzymywanych zbiorów lub po wyświetleniu wypożyczeń danego czytelnika.

(akta kontroli str. 596-604, 795, 803-809, 814-821)

3. Na koniec 2021 r., 2022 r. i 30 września 2023 r. w Bibliotece było zatrudnionych na pełen etat odpowiednio: 30, 28 i 26 osób, z czego na stanowiskach bibliotecznych:

⁷ Dz. U. z 2020 r., poz. 194.

⁸ Zgodnie z Regulaminem Biblioteki cena za kopie czarno-białą formatu A4 wynosiła 0,25 zł, zgodnie z np. <http://gryfcentrum.pl/cennik/uslugi-kserograficzne.html>, cena takiej kopii wynosiła 0,50 zł, a w promocji 0,30 zł.

21, 20 i 18⁹ osób. Na stanowiskach innych niż biblioteczne¹⁰ zatrudnionych było na koniec 2021 r. dziewięć osób, a w kolejnych latach po osiem. W 2022 r. jeden, a w 2023 r. dwóch pracowników zajmujących stanowiska biblioteczne oraz jeden w 2022 r. zajmujący stanowisko administracyjne rozwiązało stosunek pracy z Biblioteką. Na ich miejsce nie zostały zatrudnione inne osoby.

Dyrektor wyjaśniła, że nie podjęto prób naboru nowych pracowników, ponieważ Organizator – Miasto Kutno – wydał polecenie wstrzymania zatrudnienia nowych pracowników. Organizacja Biblioteki nie uległa w większym stopniu zakłóceniom dzięki przesunięciom w działach. Duże problemy pojawiają się w sezonie urlopowym lub przy dłuższych nieobecnościach pracowników.

(akta kontroli str. 22-23, 796-802)

W Bibliotece nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań dotyczących zasad podnoszenia kwalifikacji pracowników.

(akta kontroli str. 24)

4. W latach 2021-2023 (trzy kwartały) pracownicy Biblioteki uczestniczyli odpowiednio w 12, dziewięciu i ośmiu szkoleniach, których tematami były m.in.: „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”, „Od statystyki bibliotecznej do badań wpływu i wartości bibliotek”, ochrona danych osobowych, „Działania niesztampowe – online, offline i hybrydowe”, „System Alma i wyszukiwarka Primo”, „Bibliotekarz kreatorem”, „Partnerstwo dla książki. Promocja czytelnictwa – zasady, pomysły, przykłady”, „Zasady działania Depozytu Bibliotecznego”, „Monitoring mediów jako źródło informacji w pracy bibliotekarza”, „Wczesna i rodzinna alfabetyzacja w bibliotece”, „Technologie informacyjno-komunikacyjne w bibliotece”, „Praca z osobami o szczególnych potrzebach w bibliotece” czy „Nieszablone metody promocji czytelnictwa w oparciu o zasoby lokalne”.

(akta kontroli str. 28-36)

W okresie objętym kontrolą, Biblioteka organizowała szkolenia, w których uczestniczyli zarówno pracownicy Biblioteki, jak i pracownicy bibliotek z terenu powiatu kutnowskiego, nauczyciele szkół podstawowych i nauczyciele bibliotekarze. W ramach samodzielnego stanowiska instruktora, organizującego m.in. szkolenie dla bibliotek z terenu Powiatu, przeprowadzane były wizyty instruktorskie w bibliotekach gminnych. W roku 2021 i 2022 przeprowadzono po 53 takie wizyty.

Nie organizowano cyklicznych szkoleń seminaryjnych dla pracowników merytorycznych bibliotek w powiecie, w ramach doskonalenia zawodowego, przy współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną (dalej zw. WBP). W okresie objętym kontrolą, odbyły się cztery narady dla dyrektorów i instruktorów bibliotek organizowanych przez WBP. W ramach Dyskusyjnego Klubu Książki odbyły się trzy spotkania dla moderatorów, w których brał udział pracownik Biblioteki.

Biblioteka nie brała udziału w naborze kandydatów na szkolenia specjalistyczne i kursy organizacyjne przez WBP.

(akta kontroli str. 37-76, 796-802)

5. Liczba zarejestrowanych użytkowników Biblioteki głównej wynosiła: w 2021 r. – 4.098, w 2022 r. – 4.376 osób i w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. – 3.279.

Najliczniejszą grupę stanowili czytelnicy w wieku 25-44 lata (odpowiednio: 933, 1.060 i 618), 45-60 lat (odpowiednio: 679, 735 i 471) oraz powyżej 60 lat (odpowiednio: 680, 710 i 558).

⁹ Na koniec września 2023 r. na 18 pracowników zajmujących stanowiska biblioteczne 14 osób miało wykształcenie wyższe, a cztery wykształcenie średnie.

¹⁰ Tj.: konserwator, pracownik gospodarczy i administracyjno-gospodarczy, informatyk, po dwie osoby w kierownictwie Biblioteki i księgowości.

Liczba wypożyczeń i udostępnień książek w 2021 r. wynosiła 132.517, w 2022 r. – 125.465 i w pierwszych trzech kwartałach 2023 r. – 57.872.

(akta kontroli str. 171-289, 795)

6. W ramach Narodowego Programu Czytelnictwa, Priorytet 1 – Poprawa oferty bibliotek publicznych, Biblioteka w 2021 r. nabyła¹¹ 5.601 książek, 374 audiobooków i 121 kodów do zdalnych dostępów. W roku kolejnym natomiast 4.758 książek, 275 audiobooków i 90 kodów do zdalnych dostępów¹².

W wyniku zawartej umowy z WBP, Biblioteka otrzymała w maju 2022 r. 16 książek dla dzieci i młodzieży w języku ukraińskim. W latach 2021-2023 Biblioteka miała wykupione pakiety kodów dostępu do publikacji elektronicznych w aplikacji Legimi (ebooki, audiobooki i synchrobooki). W maju 2021 r. Biblioteka przystąpiła do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Biblioteki Narodowej Academia. W grudniu 2022 r. Biblioteka zawarła umowę z Fundacją „Krajowy Depozyt Biblioteczny” na użyczenie Depozytowi Bibliotecznemu materiałów lub kopii cyfrowych utworów wchodzących w skład zbiorów Biblioteki.

W ramach działalności wydawniczej Biblioteki zlecono w 2021 r. druk 300 egzemplarzy powieści „Reb Szlojme Bogacz” i 20 egzemplarzy książki „XV Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Szaloma Asza”, natomiast w 2023 r. po 300 egzemplarzy powieści „Motke Złodziej” i komiksu.

W zakresie zorganizowania obiegu wypożyczeń międzybibliotecznych w latach 2021-2023 Biblioteka sprowadziła z innych bibliotek odpowiednio 12, 10 i 13 woluminów, a do innych bibliotek: dwa, dwa i trzy woluminy.

W zakresie usług poligraficznych wykonywane były kserokopie oraz wydruki komputerowe, wyłącznie ze zbiorów bibliotecznych.

Od lat 90 dwudziestego wieku Biblioteka organizuje festiwal popularyzujący twórczość Szaloma Asza, a od 2013 r. w zakresie festiwalu współpracuje z byłym dziennikarzem i redaktorem BBC News – obecnie dyrektorem wydawniczym i bibliografem w Yiddish Book Center w Amherst (USA). W 2023. r. Biblioteka, przy organizacji kolejnej edycji festiwalu, nawiązała współpracę z osobą reprezentującą internetowe czasopismo The Battleground z siedzibą w Belgii.

Biblioteka nie prowadziła działalności introligatorskiej.

(akta kontroli str. 49-170, 795)

7. Za pośrednictwem swojej strony internetowej¹³ Biblioteka informowała o posiadanych zbiorach własnych, zbiorach bibliotek z powiatu kutnowskiego oraz katalogu Biblioteki Narodowej. Za pośrednictwem tej strony istniała możliwość sprawdzenia dostępności danego dzieła, zarówno w Bibliotece głównej i jej Filiach, jak i innych bibliotekach. W 2022 r. Biblioteka przystąpiła do systemu bibliotecznego Alma, dotyczącego budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

Według złożonych sprawozdań prowadzona działalność informacyjna Biblioteki w latach 2021-2022 objęła 4.544 i 5.929 informacji bibliotecznych, 409 i 545 informacji rzeczowych oraz 877 i 1.034 informacji bibliograficznych.

8. Biblioteka współpracowała z organizacjami i instytucjami z regionu kutnowskiego, a na swojej stronie wyodrębniła odrębną zakładkę „Cyfrowe Kutno” zawierającą materiały poświęcone regionowi, zarówno archiwalne, jak i bieżące.

¹¹ Łącznie dla Biblioteki głównej i Fili.

¹² Do zakończenia czynności kontrolnych przez NIK raport końcowy z pozyskanej dotacji w 2023 r. w ramach tego samego zadania nie został sporządzony.

¹³ <https://www.bibliokutno.pl/>

(akta kontroli str. 49-76)

W latach 2021 – III kwartał 2023, w zakresie promocji i upowszechniania czytelnictwa, Biblioteka zorganizowała i przeprowadziła odpowiednio: 29, 38 i 39 wydarzeń. Były one skierowane do najmłodszych czytelników, młodzieży, osób starszych, jak również do całych rodzin. Polegały one na organizowaniu pikników, spotkań ze znanymi osobami, występów artystycznych i innych imprez okolicznościowych.

O organizowanych imprezach Biblioteka informowała mieszkańców głównie za pośrednictwem strony internetowej i social mediów Biblioteki, plakatów, ulotek, a w niektórych przypadkach również z wykorzystaniem mediów lokalnych.

(akta kontroli str. 49-85, 795)

Biblioteka główna była czynna w godzinach 10⁰⁰-18⁰⁰ od poniedziałku do piątku i od 10⁰⁰-15⁰⁰ w soboty. Filie były czynne od 10⁰⁰-17⁰⁰ od poniedziałku do środy i w piątki, natomiast w czwartki do 15³⁰¹⁴.

Zgodnie ze sprawozdaniami K-03 za lata 2021-2022, na stanie Biblioteki głównej było odpowiednio: 47 i 46 komputerów, z czego odpowiednio dziesięć i dziewięć komputerów dostępnych dla użytkowników podłączonych do internetu. W komputery zostały wyposażone cztery stanowiska w czytelnicy, jeden komputer znajdował się w sali katalogowej, natomiast laptopy (pięć w 2021 r. oraz cztery w 2022 r.) użytkowane były w trakcie warsztatów czy innych zajęć skierowanych dla czytelników. Dodatkowo Biblioteka główna wyposażona była w trzy czytniki i jeden czytnik książek elektronicznych.

Na zbiory biblioteczne w Bibliotece głównej składały się: książki, czasopisma, mikroformy, dokumenty kartograficzne i graficzne, materiały audiowizualne (w tym audiobooki), dokumenty elektroniczne i inne zbiory. W Filiach zbiory biblioteczne obejmowały wyłącznie książki.

(akta kontroli str. 171-200, 313-314, 822-827, 834-842)

9. W okresie objętym kontrolą, Biblioteka i jej Filie terminowo złożyły do Głównego Urzędu Statystycznego sprawozdania K-03. Co do zasady dane zawarte w sprawozdaniach były zgodne ze stanem faktycznym, poza: liczbą osób zatrudnionych na stanowiskach bibliotekarskich, liczbą czytników oraz w pojedynczych przypadkach: liczbą zakupionych komputerów, liczbą zarejestrowanych i aktywnych użytkowników, liczbą konferencji/seminariów oraz wartością wydatków na materiały biblioteczne, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 22-23, 25-27, 171-314, 526-536, 701-704, 795)

W sprawozdaniach K-03 za 2021 i 2022 r. sporządzonych dla Filii nr 4 nie wykazano 3.232 sztuk ubytkowanych książek w 2021 r., co spowodowało zawyżenie faktycznego stanu księgozbioru.

Dyrektor wyjaśniła, że podczas skontrum Filii nr 4 w lutym 2023 został zauważony błąd nieuwzględnienia ubytków z 2021 r. Nieprawidłowość została zgłoszona do Głównego Urzędu Statystycznego, skąd uzyskano odpowiedź, że nie ma możliwości dokonania zmiany w przesłanych już sprawozdaniach i polecono uwzględnienie korekty w sprawozdaniu za 2023 r.

(akta kontroli str. 230-258, 526, 535-536, 834-842)

Od września 2022 r. Biblioteka rozpoczęła pracę w systemie bibliotecznym Alma i od tego momentu zapisywane są w tym systemie dane dotyczące zarejestrowanych i aktywnych czytelników, wypożyczeń i udostępnień oraz odwiedzin w bibliotece. Do systemu nie zostały przeniesione dane z wcześniejszych miesięcy 2022 i 2021 r.

¹⁴ https://www.bibliokutno.pl/strona-822-godziny_otwarcia.html

W przypadku czytelników zarejestrowanych poprzez dodanie roku rejestracji przy nowych osobach można było zsumować liczbę tych czytelników z dwóch systemów (Sowy i Almy). Czytelnicy aktywni - po raz pierwszy wypożyczający lub prolongujący (jeśli takie osoby pojawiły się do września i po wrześniu) – dublowali się w nowym systemie. Dlatego zostały podane dane dotyczące czytelników jako czytelników zarejestrowanych, co zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora zostało uzgodnione z Głównym Urzędem Statystycznym. System Alma umożliwił natomiast wygenerowanie danych dotyczących poszczególnych rodzajów zbiorów z 2021 i 2022 r.

(akta kontroli str. 796-801, 834-842)

10. Przy Bibliotece nie działała rada biblioteczna lub inny organ o charakterze doradczym i opiniotwórczym.

(akta kontroli str. 315)

11. W 2002 r. Starostwo Powiatowe w Kutnie zawarło z Gminą Miejską Kutno porozumienie w sprawie powierzenia zadań powiatowej biblioteki publicznej Bibliotece oraz udzieleniu dotacji na ten cel. Biblioteka miała realizować zadania z zakresu powiatowej biblioteki publicznej m.in. poprzez: pomoc oraz pośrednictwo w doborze i zakupie zbiorów bibliotecznych, opracowywanie zbiorów, dokonywanie zakupów i organizowanie dostępu do literatury naukowej, popularnonaukowej, zbiorów audiowizualnych i materiałów edukacyjnych, opiniowanie propozycji zbiorów zbędnych, czy pomoc bibliotekom w realizacji lokalnych programów kulturalno-oświatowych.

Powyższe zadania w zakresie powiatowych bibliotek były realizowane w ramach pomocy instrukcyjno-metodycznej, która polegała m.in. na: przeprowadzaniu szkoleń, przygotowaniu i udziale w skontrum, instruktażu dotyczącym działalności promującej książki i czytelnictwo, omawianiu zakupu książek w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, przygotowaniu i sprawdzaniu protokołów ubytków, instruktażu przygotowania odpisów bibliograficznych w programie Alma, omawianiu planów związanych z działalnością edukacyjną i kulturalną.

(akta kontroli str. 39-76, 316-322)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Sprawozdaniach K-03 za lata 2021 i 2022 sporządzone były w sposób nierzetelny. Nw. dane, które wykazano w tych sprawozdaniach, były niezgodne ze stanem faktycznym. I tak:

- a) Zastępca Dyrektora Biblioteki wykazywana była jako pracownik na stanowisku bibliotekarskim, pomimo niewykonywania zadań związanych na takim stanowisku¹⁵,
- b) liczba zarejestrowanych i aktywnych użytkowników zostały wykazane w takich samych wartościach¹⁶,
- c) liczby ogółem zakupionych komputerów wykazano w ilości sześciu sztuk, pomimo nabycia dziewięciu sztuk¹⁷,
- d) liczby czytaków wskazano w ilości czterech sztuk, pomimo posiadania trzech¹⁸,
- e) wykazano 249 konferencji/seminariów organizowanych przez Bibliotekę dla 7.044 uczestników, pomimo nie organizowania takich przedsięwzięć¹⁹,

¹⁵ Dotyczy sprawozdań za 2021 i 2022 r.

¹⁶ Dotyczy sprawozdania za 2021 r.

¹⁷ Dotyczy sprawozdania za 2022 r.

¹⁸ Dotyczy sprawozdań za 2021 i 2022 r.

¹⁹ Dotyczy sprawozdania za 2022 r.

f) wydatki na materiały biblioteczne wykazano w wartość nabytych książek w wysokości 137.620 zł, zamiast 137.720 zł²⁰.

(akta kontroli str. 25-27, 171-287, 290-314, 701-707)

Dyrektor wyjaśniła, że wykazanie Zastępcy Dyrektora jako pracownika na stanowisku bibliotecznym było mylną interpretacją objaśnień do sprawozdania. Taka sama liczba aktywnych i zarejestrowanych czytelników wynikała z niedopatrzenia i braku zweryfikowania danych. Nieprawidłowe ilości dotyczące zakupionych komputerów oraz posiadanych czytników, wynikały z pomyłki pracownika. Pomyłkowo wpisano 249 konferencji/seminariów dla 7.044, co powinno się znaleźć w wierszu dotyczącym imprez – zostało zauważone to przez Główny Urząd Statystyczny i przesunięte, a Biblioteka nie miała już możliwości zmiany w sprawozdaniu. Wydatki na materiały biblioteczne wykazano w zaniżonej wartości o 100 zł z uwagi na błąd rachunkowy.

Osobą odpowiedzialną za sporządzenie sprawozdań K-03 za 2021 i 2022 r. była Zastępca Dyrektora Biblioteki.

(akta kontroli str. 834-842, 844-850)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Biblioteki w zakresie propagowania czytelnictwa wśród mieszkańców powiatu kutnowskiego. Organizacja Biblioteki pozwalała na przestrzeganie jej celów statutowych oraz na prowadzenie pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej na terenie powiatu. W okresie objętym kontrolą, organizowała szereg akcji mających na celu propagowanie czytelnictwa wśród mieszkańców powiatu i zapobieganie spadkowi liczby czytelników oraz wypożyczeń. Prowadziła działalność informacyjną, wydawniczą, współpracowała z innymi instytucjami kultury oraz z podmiotami zagranicznymi. Umożliwiała dostęp do elektronicznych wypożyczeń oraz wypożyczeń międzybibliotecznych. Niemniej część danych zawartych w sprawozdaniach K-03 nie była zgodna ze stanem faktycznym.

OBSZAR

2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2023 (do 30 września) Biblioteka główna dysponowała księgozbiorem liczącym odpowiednio 76.656, 80.237 i 81.943 książek, 1.787, 1.790 i 1.883 czasopism, 17.205, 17.804 i 17.899 materiałów audiowizualnych²¹, a także 983, 987 i 1.329 dokumentów graficznych. Ponadto w całym okresie objętym kontrolą, Biblioteka posiadała w swoich zbiorach 20 mikroform, 78 dokumentów kartograficznych i 85 dokumentów elektronicznych²².

(akta kontroli str. 171-289)

Zgodnie ze Sprawozdaniem z działalności Biblioteki za 2021 r. do Biblioteki głównej zakupiono 3.740 książek, 707 materiałów audiowizualnych i 185 zbiorów specjalnych. W 2022 r. nabyto 3.196 książek i 546 materiałów audiowizualnych.

(akta kontroli str. 49-75)

2. W Bibliotece głównej, zgodnie ze sprawozdaniem K-03, były 54 miejsca dla czytelników, natomiast w Filiach: nr 3 – 2, nr 4 – 8 i nr 5 – 4 miejsca. Biblioteka główna i Filie nie były wyposażone w miejsca dla czytelników z niepełnosprawnością ruchową.

²⁰ Dotyczy sprawozdania za 2021 r.

²¹ W tym 5.012, 5.288 i 5.304 audiobooków.

²² Dodatkowa Biblioteka dysponowała odpowiednio: 845, 960 i 1.018 zbiorami sklasyfikowanymi jako inne.

Dyrektor wyjaśniła, że z usług Biblioteki korzystają osoby z niepełnosprawnościami jako uczestnicy projekcji filmowych. Są to przede wszystkim grupy zorganizowane ze Środowiskowego Domu Samopomocy i Domu Pomocy Społecznej w Kutnie oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej. Wśród czytelników zauważane są osoby z niepełnosprawnościami, ale nie są prowadzone statystyki takich osób.

(akta kontroli str. 171-287, 313-314, 834-842)

3. Wejście do budynku głównego Biblioteki wyposażone było w podjazd dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Takie osoby mogły dostać się tylko na parter budynku, z uwagi na brak windy na piętro Biblioteki. Na parterze znajdowała się wypożyczalnia dla osób dorosłych, magazyny książek, dział gromadzenia i opracowania oraz archiwum. Na piętrze wypożyczalnia dla dzieci, wypożyczalnia filmów, audiobooków, płyt winylowych itp., pracownia regionalna, czytelnia, pokój informatyka, sala do odtwarzania filmów, administracja, stanowiska komputerowe dla czytelników (z możliwością korzystania z internetu, robieniem wydruków i kopiowaniem).

Z pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi zapewniona była możliwość ewakuacji w bezpieczne miejsce na zewnątrz budynku i do sąsiedniej strefy pożarowej, bezpośrednio i drogami komunikacji ogólnej. W budynku Biblioteki znajdowały się dwa wyjścia ewakuacyjne, jedno główne przeznaczone dla osób znajdujących się w głównych częściach budynku (drzwi podwójne otwierane na zewnątrz) oraz drugie, przeznaczone dla pracowników części administracyjnej (pojedyncze drzwi otwierane na zewnątrz).

Na parterze i na piętrze, w głównych holach budynku, wywieszane były plany ewakuacji w widocznych miejscach. Drogi ewakuacji były oznakowane zgodnie z danymi naniesionymi na planach ewakuacji, fosforyzujące, zamontowane w sposób trwały, dobrze widoczne i łatwo dostępne. Przebiegi dróg ewakuacyjnych był zgodny z przebiegami dróg oznaczonych na planach ewakuacyjnych. Gaśnice przeciwpożarowe były umieszczone w miejscach wskazanych na planach ewakuacyjnych. Terminy ważności wszystkich gaśnic były aktualne. Na sprzęt przeciwpożarowy składały się również dwa hydranty wewnętrzne umieszczone po jednym na każdym poziomie. Materiały regionalne i archiwalne przechowywane były w opakowaniach kwasoodpornych.

(akta kontroli str. 313-314)

4. W okresie objętym kontrolą, przeprowadzona została w Bibliotece jedna kontrola przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Kutnie w I kwartale 2021 r. W jej wyniku stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- a) instalacja wodociągowa przeciwpożarowa z hydrantami wewnętrznymi 25 w części została wykonana z rur i łączników PCV tzn. z materiałów palnych i nie obudowanych osłonami w klasie odporności ogniowej. Na instalacji hydrantowej połączonej z instalacją bytową nie było zaworu pierwszeństwa,
- b) na drodze ewakuacyjnej, na korytarzu na piętrze, ustawione były szafy z materiałów palnych.

Zgodnie z protokołem z ww. kontroli wszystkie nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie jej trwania.

(akta kontroli str. 323-326)

5. W okresie objętym kontrolą, obowiązywała Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego obejmująca Bibliotekę główną, wprowadzona w marcu 2021 r. oraz kolejna, zaktualizowana, z października 2023 r. Z Instrukcją z 2021 r. zostali zapoznani wszyscy pracownicy Biblioteki, natomiast z 2023 r. jedna osoba nie została zapoznana z uwagi na długotrwałą nieobecność.

Instrukcja wskazywała częstotliwość przeprowadzania przeglądów wyposażenia przeciwpożarowego (raz w roku przeglądy: gaśnic, drzwi ppoż., oświetlenia awaryjnego i wyłącznika prądu, a raz na 5 lat hydrantów wewnętrznych). Przeglądy gaśnic były dokumentowane poprzez naklejenie naklejek kontrolnych na gaśnicach, a w 2023 r. dodatkowo sporządzono protokół. Przegląd oświetlenia awaryjnego, wyłącznika prądu ppoż. i hydrantów wewnętrznych były przeprowadzane w terminach wskazanych w ww. Instrukcjach. W Instrukcjach wskazano konieczność przeprowadzania przeglądów drzwi przeciwpożarowych pomimo braku zainstalowania takich drzwi w budynku Biblioteki (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 313-314, 327-360)

W protokole z przeglądu technicznego i czynności konserwacyjnych przeciwpożarowego wyłącznika prądu z 2022 r. wskazano: „Przeciwpożarowy wyłącznik prądu nie nadaje się do eksploatacji, gdyż nie spełnia wszystkich wymogów. Przeciwpożarowy wyłącznik prądu jest sprawny, lecz nie nadaje się do dalszej eksploatacji, ponieważ rozdzielnia z wyzwalaczem wzrostowym nie znajduje się w odrębnej strefie ogniowej oraz z powodu braku przełącznika faz. Brak sygnalizacji zadziałania wyłącznika”. W protokołach z 2021 i 2023 r. wskazano natomiast „Przeciwpożarowy wyłącznik prądu nadaje się do eksploatacji”. W latach 2021-2023 miejsce usytuowania przełącznika nie zostało zmienione, a przeglądy były realizowane przez jedną, tą samą osobę.

Zagadnienie to zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 313-314, 335-346, 348-360)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Biblioteka w 2021 i 2023 r. przyjęła od wykonawcy Instrukcje Bezpieczeństwa Pożarowego, które zostały sporządzone w sposób nierzetelny. Z ww. Instrukcji wynikała bowiem konieczność dokonywania przeglądów drzwi przeciwpożarowych, pomimo, że tego typu drzwi nie zostały zamontowane w budynku Biblioteki. Dodatkowo od tego samego wykonawcy Biblioteka przyjęła nierzetelnie sporządzony protokół z przeglądu instalacji przeciwpożarowej z 18 lipca 2023 r., w którym nie uwzględniono nienadającego się do eksploatacji przeciwpożarowego wyłącznika prądu²³, co stwierdzono w trakcie kontroli 15 lipca 2022 r.²⁴.

(akta kontroli str. 327-360, 798-805)

Dyrektor wyjaśniła, że zapisy dotyczące drzwi przeciwpożarowych zostały wprowadzone błędnie i zostaną usunięte przez zleceniobiorcę. Za sporządzenie Instrukcji nie były wystawiane dodatkowe faktury, które zostały sporządzone w ramach wykonywania usług bhp i ppoż. Wyłącznik prądu został zmodernizowany w listopadzie 2023 r., natomiast nie wydzielono odrębnej strefy ogniowej, z uwagi na brak środków finansowych. Protokół z 2023 r. został sporządzony nieprawidłowo, a w trakcie przeglądu dokonano sprawdzenia wyłącznika prądu stwierdzając jego pełną sprawność.

(akta kontroli str. 798-805)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK Biblioteka prawidłowo gromadziła i przechowywała materiały biblioteczne. Prawidłowo zostały sporządzone plany ewakuacyjne wraz z oznaczeniem dróg ewakuacji. Jednakże pracownicy Biblioteki przyjęli od

²³ Rozdzielnia z wyzwalaczem wzrostowym nie znajdowała się w odrębnej strefie ogniowej oraz brak było przełącznika faz. Modernizacja wyłącznika prądu w automatyczny przełącznik faz i sygnalizację stanu działania została przeprowadzona w listopadzie 2023 r.

²⁴ W latach 2021 – III kwartał 2023 r. przełącznik nie był modernizowany.

wykonawcy nieprawidłowo sporządzone Instrukcje Bezpieczeństwa Pożarowego oraz protokoły z przeglądu technicznego i czynności konserwacyjnych przeciwpożarowego wyłącznika prądu.

OBSZAR

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

Opis stanu faktycznego

1. Polityka rachunkowości wprowadzona w Bibliotece posiadała wszystkie elementy określone w art. 10 ust. 1 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁵ za wyjątkiem wskazania wersji programów komputerowych obsługujących ewidencję księgową. Polityka wprowadzona została w kwietniu 2014 r. i od tego czasu nie była aktualizowana (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 361-408, 795)

2. Dyrektor corocznie, na początku stycznia danego roku, wprowadzała zarządzeniem plany finansowe tj. jak wyjaśniła, niezwłocznie po otrzymaniu pism od Organizatora o zatwierdzeniu wysokości dotacji podmiotowej.

(akta kontroli str. 409, 435, 469, 834-842)

W planach tych nie wykazywano stanu należności i zobowiązań oraz stanu środków pieniężnych na początek i koniec roku, przychodów z najmu w styczniu 2023 r., a w zakresie poniesionych ośmiu rodzajów wydatków, przekroczono plany finansowe. Powyższe zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 409-478, 605-700, 785-794)

Źródłami dochodów Biblioteki w latach 2021 – I półrocze 2023 były:

- a) dotacja podmiotowa z Urzędu Miasta Kutno w wysokościach odpowiednio: 2.427.000 zł, 2.542.000 zł i 1.350.000 zł,
- b) dotacja powierzona w ramach porozumienia zawartego ze Starostwem Powiatowym w Kutnie w wysokościach odpowiednio: 101.993 zł, 133.000 zł i 48.999,96 zł,
- c) dotacja z Biblioteki Narodowej w wysokościach odpowiednio: 31.500 zł, 28.500 zł i 0 zł,
- d) przychody własne w wysokości odpowiednio: 79.769,46 zł, 57.065,74 zł i 32.329,12 zł,
- e) dotacja celowa z Urzędu Miasta Kutno w 2022 r. w wysokości 58.600 zł.

(akta kontroli str. 409-493)

Z dotacji podmiotowej i przychodów własnych największe koszty zostały poniesione na:

- a) wynagrodzenia, które stanowiły odpowiednio w danym okresie: 68,16%, 68,81% i 74,84% przychodów,
- b) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia na rzecz pracowników niezaliczone do wynagrodzeń, które stanowiły odpowiednio: 13,98 %, 14,12% i 12,73%,
- c) amortyzacja, w tym zakup zbiorów bibliotecznych, które stanowiły odpowiednio: 7,67%, 7,14% i 3,8%,
- d) usługi obce, które stanowiły odpowiednio: 6,16%, 6,39% i 4,32%.

Z dotacji powierzonej finansowano w całości koszty pomocy instrukcyjno-metodycznej na terenie powiatu kutnowskiego, z dotacji z Biblioteki Narodowej ponoszono wydatki na zakup książek, natomiast dotacja celowa z Urzędu Miasta Kutno została wykorzystana na zakup sprzętu komputerowego i modernizację systemu alarmowego.

(akta kontroli str. 409-493)

²⁵ Dz. U. z 2023 r., 1598.

W 2021 r. Biblioteka pozyskała 81,98% planowanych przychodów własnych, z czego tylko 18,60% przychodów finansowych i 59,83% ze sprzedaży usług. W 2022 r. przychody własne wyniosły 96,23% planowanych, a w poszczególnych rodzajach były wyższe niż 90%. Na koniec czerwca 2023 r. ogółem przychody wyniosły 95,09% planowanych, z czego z tytułu sprzedaży usług sięgnęły 176,37% i pozostałych przychodów operacyjnych 106,49%. Najniższe wykonanie dotyczyło przychodów z tytułu amortyzacji (44,30%).

Dyrektor wyjaśniła, że w 2021 r. znacząco zmieniło się oprocentowanie rachunku bankowego czego na etapie planowania nie dało się przewidzieć. Plan ze sprzedaży usług był omyłkowo zawyżony. W I półroczu 2023 r. pozyskanie większych przychodów ze sprzedaży usług wynikało z nieujęcia w planie finansowym przychodów z najmu. Większe przychody operacyjne uzyskano w związku z otrzymaniem dwóch terminali płatniczych, z których czytelnicy zaczęli chętnie korzystać, wpłacając bezgotówkowo kary i dary. Dodatkowo Biblioteka otrzymała darowiznę od sponsorów, czego nie dało się przewidzieć. Pomyłkowo zawyżono przychody z amortyzacji, gdyż w poprzednim roku nastąpiła pełna amortyzacja środka trwałego.

(akta kontroli str. 479-493, 844-850)

W okresie objętym kontrolą, Biblioteka nie poniosła wydatków na realizację inwestycji remontowych i budowlanych. Największym wydatkiem majątkowym był jednorazowy zakup ośmiu komputerów w 2022 r., na kwotę brutto 32.690 zł.

(akta kontroli str. 450-458, 479-493, 703-704, 795)

W 2021 r. Biblioteka uzyskała przychody z dotacji podmiotowej w wysokości 2.427.000 zł, w 2022 r. – 2.542.600 zł, a na koniec I półrocza 2023 r. – 1.372.352,61 zł. Przychody z dotacji przedmiotowej w ww. okresie wynosiły odpowiednio: 101.993 zł, 133.000 zł i 48.999,96 zł. Tylko w 2022 r. Dyrektor zwracała się w formie pisemnej o zwiększenie dotacji podmiotowej, dotacji przedmiotowej i o dodatkowe środki. Argumentami za zwiększeniem środków była konieczność wypłaty odprawy emerytalnej, wypłata nagrody jubileuszowej oraz konieczność wymiany części sprzętu komputerowego w związku z nowym programem bibliotecznym.

Dyrektor wyjaśniła, że zwracała się do Prezydenta Miasta i Starosty Powiatowego w Kutnie pisemnie o zwiększenie dotacji, tylko jeżeli było to wymagane. W pozostałych przypadkach była to forma spotkania i ustnych konsultacji.

Zgodnie ze sprawozdaniem finansowym Biblioteka poniosła stratę za 2021 r. w wysokości 16.883,17 zł, natomiast za 2022 r. osiągnęła zysk w wysokości 7.897,11 zł.

(akta kontroli str. 479-496, 605-625, 844-850)

3. W Bibliotece wprowadzona została Instrukcja w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych.

(akta kontroli str. 497-599)

Prawidłowość prowadzenia ewidencji materiałów bibliotecznych zweryfikowano w oparciu o dokumentację Wypożyczalni dla Dorosłych, na podstawie ewidencji struktury księgozbioru i księgi inwentarzowej.

Ewidencja struktury księgozbioru prowadzona była w zeszycie z ponumerowanymi kartami od 1 do 248. W jej skład wchodziły działy dotyczące nabytków, ubytków oraz stan księgozbioru wartościowo-ilościowy. Próba 52 dokumentów źródłowych z okresu I-III kwartałów 2023 r. wykazała, że w nabytkach ujęto wszystkie 1.071 materiałów o łącznej wartości 28.869,09 zł.

W ubytkach ewidencji Wypożyczalni dla Dorosłych nie ujęto ubytkowanych materiałów w 2022 r. Ponadto w Dziale dla Młodzieży potwierdzono w 2021 r.

zgodność ubytków wykazanych w Księdze struktury zbiorów z ewidencją księgową, pomimo stwierdzonych rozbieżności. Powyższe zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 292-294, 500-508)

Księgi inwentarzowe księgozbioru prowadzone były w systemie informatycznym. Wydrukowane księgi za 2020 i 2021 r. (odpowiednio w 2021 i 2022 r.) spełniały wymogi określone w § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych²⁶, ²⁷. Wydrukowane księgi nie zawierały oznaczenia roku, którego dotyczyły (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Na dzień przeprowadzania czynności kontrolnych²⁸, nie została wydrukowana w całości księga inwentarzowa za 2022 r. Jak wyjaśniła Dyrektor, Biblioteka w związku z przejściem na nowy system biblioteczny nie posiadała opcji samodzielnego wydruku księgi inwentarzowej na początku 2023 r. Biblioteka przysyłała formularze z danymi do ustawień księgi inwentarzowej od Biblioteki Narodowej, jednak wymagały one poprawek, które związane były z nieścisłościami po migracji danych do nowego systemu. W związku z tym, wyjątkowo postanowiono, że wydruk kolejnych kart księgi inwentarzowej nastąpi w styczniu 2024 r.

Na podstawie 14 faktur dotyczących nabycia łącznie 507 książek w I kwartale 2021 i w 2022 r., sfinansowanych z dotacji powiatu kutnowskiego, na łączną kwotę 13.331,18 zł stwierdzono, że wszystkie pozycje wskazane w fakturach zostały ujęte w księgach inwentarzowych. Drugostronnie na fakturach odnotowywano numery pozycji, pod którymi zostały ujęte książki w księgach inwentarzowych.

(akta kontroli str. 509-525, 834-842)

W latach 2021-2023 przeprowadzone zostały trzy skontra w Filiach Biblioteki. Skontrum przeprowadzone w Filii nr 4 w 2023 r. wykazało stan faktyczny ilości książek. W skontrach z Filii nr 3 z 2023 r. i nr 5 z 2022 r. wykazanych zostało za dużo książek, odpowiednio o: dwie i jedną sztukę (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 526-536)

W latach 2021-2023 w Bibliotece nie opracowano pisemnych zaleceń, których celem była poprawa gospodarowania środkami finansowymi biblioteki, co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

4. Przyznana Bibliotece dotacja w 2022 r. przez Miasto Kutno w wysokości 58.600 zł na zakup sprzętu komputerowego i modernizację systemu alarmowego, została wykorzystana zgodnie i w terminach określonych w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 455-458, 701-704)

W latach 2021-2023 Biblioteka wnioskowała do Biblioteki Narodowej o przyznanie dotacji na zakup nowości wydawniczych. Część danych wykazanych we wnioskach o dofinansowanie oraz w raporcie końcowym za 2021 r., w zakresie danych dotyczących Biblioteki, były niezgodne z wartościami wykazanymi w sprawozdaniach K-03 (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Umowy o dofinansowanie zostały zawarte na kwoty odpowiadające wysokości wkładu własnego i dofinansowania wskazane we wnioskach. Raporty końcowe za 2021

²⁶ Dz. U. nr 205, poz. 1283.

²⁷ Miały ponumerowane strony i przesznurowane karty, a końce sznurka były przytwierdzone do ostatniej strony naklejką z pieczęcią urzędową biblioteki. Kierownik biblioteki i główny księgowy potwierdzili podpisem treść klauzuli podającej liczbę stron. Zapisy w księgach były uszeregowane według kolejnych, rosnących numerów inwentarzowych.

²⁸ Tj. 12 grudnia 2023 r.

i 2022 r. zostały przekazane do Biblioteki Narodowej w terminach określonych w umowach²⁹. W ww. latach dokonano zakupu nowości wydawniczych wykorzystując całą wartość dotacji oraz ponosząc wyższe koszty własne niż założone w umowach.

(akta kontroli str. 86-134, 844-850)

28 sierpnia 2023 r. Biblioteka zawarła umowę z Narodowym Centrum Kultury na realizację zadania „Biblioteka jest mi bliska”. W ramach umowy Biblioteka miała otrzymać dofinansowanie na 2023 r. na realizację zadania w wysokości 69.700 zł i przeznaczyć środki własne w wysokości 7.800 zł. Zgodnie z rozliczeniem w ramach zadania Biblioteka zorganizowała szkolenia dla swoich pracowników, bibliotek gminnych i partnerów, spotkania autorskie i tematyczne oraz warsztaty. Wydatki zostały poniesione w okresie przewidzianym w umowie. Raport z realizacji zadania w 2023 r. został złożony terminowo. Biblioteka wykorzystowała całą dotację przewidzianą na 2023 r., jak również wykorzystwała na realizację zadania środki własne.

(akta kontroli str. 537-589)

5. Na koniec 2021, 2022 r. i na dzień 30 września 2023 r. należności krótkoterminowe Biblioteki wykazane w sprawozdaniach Rb-N³⁰ wynosiły łącznie odpowiednio 7.149,88 zł, 7.149,88 zł i 49.397,44 zł. Na należności te składały się należności związane z realizacją dwóch umów zlecenie oraz należności z tytułu windykacji za przetrzymywane zbiory (kary i koszty windykacji, bez odsetek).

(akta kontroli str. 590-595, 806-809)

Zgodnie ze sprawozdaniami finansowymi na koniec 2021 i 2022 r. wysokość należności krótkoterminowych wynosiła odpowiednio: 49.500,20 zł i 49.397,44 zł. W ww. latach należności dotyczyły rozrachunków z odbiorcami, a w 2021 r. dodatkowo należności z tytułu wynagrodzeń i obrotów skompensowanych.

Nie wystąpiły należności długoterminowe, sporne i wymagalne.

(akta kontroli str. 594-595, 605-624, 803-809)

W sprawozdaniach finansowych i Rb-N za 2021 i 2022 r. nieprawidłowo wykazano stan należności, a w sprawozdaniu Rb-N za III kwartał 2023 r. stan gotówki. W ewidencji księgowej nie zostały ujęte należności powstałe w 2021 i 2022 r., a w całym okresie objętym kontrolną nie ewidencjonowano udzielonych ulg, jak również nie były prowadzone działania windykacyjne zgodnie z wewnętrznymi regulacjami. Powyższe zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 590-700, 814-821, 795).

6. W sprawozdania Rb-Z³¹ na koniec 2021, 2022 i III kwartału 2023 r. nie zostały wykazane żadne zobowiązania. W sprawozdaniach finansowych za 2021 i 2022 r. wykazane zostały zobowiązania krótkoterminowe w wysokościach odpowiednio: 111.024,05 zł i 53.716,05 zł. Na zobowiązania te w 2021 r. składały się: kaucje pobrane od czytelników, rozrachunki z tytułu ubezpieczenia grupowego, zobowiązania wobec pracowników, odpisy aktualizacyjne i zobowiązania publicznoprawne. W 2022 r. zobowiązania dotyczyły: rozliczenia zakupu, zobowiązań publicznoprawnych, rozrachunków z tytułu wynagrodzeń i odpisów aktualizacyjnych. W okresie objętym kontrolą, nie wystąpiły zobowiązania długoterminowe i wymagalne, a Biblioteka nie ponosiła kosztów z tytułu odsetek karnych.

²⁹ Na dzień czynności kontrolnych NIK, raport za 2023 r. nie został jeszcze sporządzony, co było zgodne z umową. Do dnia wskazanego w umowie wykorzystano całą wartość dotacji na zakup nowości wydawniczych.

³⁰ O stanie należności oraz wybranych aktywach finansowych.

³¹ O stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji.

W bilansach za 2021 i 2022 r. po stronie pasywów wykazane zostały odpisy aktualizujące rozrachunki, a niektóre wartości zobowiązań zostały wykazane w nieprawidłowych pozycjach, co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 594-595, 605-663, 708-715)

Sprawozdania Rb-N i Rb-Z zostały przekazane do Urzędu Miasta Kutno w terminach³² określonych w załączniku nr 5 do rozporządzenia z 17 grudnia 2020 r. Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych³³.

(akta kontroli str. 590-593, 708-715)

7. W Bibliotece obowiązywał Regulamin udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekraczała 130.000 zł netto. Zgodnie z jego postanowieniami, Regulaminu nie stosuje się do zamówień, których wartość nie przekracza kwoty 30.000 zł netto. Dopiero powyżej tej kwoty istniał obowiązek przeprowadzania rozeznania rynku.

(akta kontroli str. 716-728)

Na podstawie zestawień obrotów i sald ustalono, że Biblioteka poniosła wydatki powyżej 30.000 zł netto na zakup książek, na rzecz kontrahentów: dwóch w 2021 r. w wysokości 53.085,05 zł i 86.484,25 zł oraz jednego w 2022 r. i I-III kwartale 2023 r. w wysokości odpowiednio 95.447,81 zł i 40.417,08 zł.

(akta kontroli str. 625-700, 716-755, 795, 803-809)

Powyżej 30.000 zł netto Biblioteka dokonała w 2022 r. zakupu dziewięciu zestawów komputerowych (za łączną kwotę netto 30.379,24 zł). Zakupu jednego zestawu dokonano w marcu 2022 r. za kwotę netto 3.802 zł. Kolejne osiem zestawów zakupiono w październiku 2022 r., z dotacji celowej przyznanej przez Miasto Kutno (umowa dotacji z 4 października 2022 r.), z uwagi na wdrożenie i konieczność dostosowania technicznego komputerów do nowego systemu bibliotecznego Alma. Biblioteka we wniosku o dotację wskazała, że na etapie tworzenia budżetu nie miała informacji o przejściu na nowy system. Przed zakupem ww. ośmiu komputerów (za kwotę 26.577,24 zł netto) została przeprowadzona procedura dla zamówień przekraczających kwotę 30.000 zł netto, określona w Regulaminie udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekraczała 130.000 zł netto.

(akta kontroli str. 455-458, 494, 701-707, 716-728, 828-833)

8. Sprawozdania z wykonania planu finansowego za I półrocza lat 2021-2023 oraz na koniec lat 2021-2022 były składane do Urzędu Miasta Kutna w terminach określonych w art. 265 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁴.

Wysokość prognozowanych przychodów z dotacji podmiotowej oraz powierzonej, wykazane w sprawozdaniach finansowych za I półrocza lat 2022-2023 oraz na koniec lat 2021-2022, wykazano zgodnie z ostatnimi zmianami planów finansowych wprowadzonymi w danych okresach.

W sprawozdaniu za I półrocze 2021 r., w zakresie dotacji powierzonej, wysokość planowanych wydatków wykazano w niższych wartościach niż określone zostało to w planie finansowym na 2021 r. w oraz zmianie planu z czerwca 2021 r. W sprawozdaniach za pierwsze półrocza lat 2021-2023 nie wykazano stanu

³² Tj. w dniach: za IV kwartał 2021 r., – 11 stycznia 2022 r., za IV kwartał 2022 r. – 5 stycznia 2023 r. i za III kwartał 2023 r., – 9 października 2023 r.

³³ Dz. U. z 2023 r., poz. 652.

³⁴ Dz. U. z 2023 r., poz. 1270.

należności i zobowiązań. Powyższe zagadnienia zostały opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dane dotyczące realizacji kosztów wykazane w sprawozdaniach na koniec 2022 r. i I półrocze 2023 r. były zgodne z ewidencją księgową.

Każdorazowo planowane przychody własne były wyższe od wykonanych.

(akta kontroli str. 409-493, 605-681)

9. Biblioteka główna usytuowana była na gruncie i w budynku przekazanym jej nieodpłatnie do użytkowania w 2001 r. przez Zarząd Miasta Kutno³⁵. W okresie objętym kontrolą, cały budynek był wykorzystywany na potrzeby Biblioteki.

(akta kontroli str. 756)

W okresie objętym kontrolą, Filie nr 3 i 4 zlokalizowane były odpowiednio w: Szkole Podstawowej nr 6 i 1 w Kutnie, na podstawie bezpłatnych umów użyczenia pomieszczeń.

(akta kontroli str. 757-766)

Filia nr 5 od 1 lutego 2023 r. mieściła się w Szkole Podstawowej nr 9 w Kutnie, na podstawie umowy użyczenia pomieszczenia. W okresie wcześniejszym Filia ta mieściła się przy ul. Wilczej 2A, w nieruchomości nieodpłatnie użytkowanej od 2001 r., a będącej własnością Miasta Kutno. Rozwiązanie umowy użytkowania nastąpiło na podstawie aktu notarialnego z 3 lutego 2023 r.

W nieruchomości mieszczącej się przy ul. Wilczej 2A Biblioteka wynajmowała lokal o powierzchni 65,22 m² Powiatowemu Inspektoratowi Nadzoru Budowlanemu w Kutnie od co najmniej 2008 r. Zgodnie z umową najmu, co roku stawka czynszu miała być podwyższana o średnioroczny wskaźnik cen dóbr i usług konsumpcyjnych na rok wcześniejszy. W aneksie z 2021 r. wskazano, że podwyższona zostaje stawka czynszu o prawidłowy wskaźnik tj. 3,4%³⁶, ale faktyczna wysokość czynszu została podwyższona o 5,778784% (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*). W 2022 r. stawka czynszu została podwyższana prawidłowo o średnioroczny wskaźnik cen dóbr i usług konsumpcyjnych na rok wcześniejszy³⁷.

Za styczeń i luty 2021 r. Biblioteka wystawiła faktury za czynsz w wyższej wysokości niż wynikało to z zawartej umowy (co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Umowa najmu została rozwiązana 3 lutego 2023 r.

(akta kontroli str. 755, 767-794)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Bibliotece Polityka rachunkowości wprowadzona w 2014 r. nie była aktualizowana w zakresie: wprowadzenia opisu funkcjonujących czterech kont³⁸, niewykazania w Planie kont ośmiu kont, do których sporządzony był opis funkcjonowania³⁹, określenia stosowanego limitu wartości środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych umożliwiający jednorazowe zaliczenie

³⁵ Na podstawie protokołu oddania w użytkowanie na rzecz Biblioteki nieruchomości gruntowej.

³⁶ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2021 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2020 r. (M.P. z 2021 r., poz. 58).

³⁷ Tj. o 5,1%, zgodnie z Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2021 r. (M.P. z 2022 r., poz. 31).

³⁸ Dotyczy kont: 015 – Czasopisma, 490 – Obroty wewnętrzne, 751 – Koszty finansowe i 801 – Fundusz rezerwowy.

³⁹ Dotyczy kont: 135 – Rachunek środków funduszu socjalnego, 221 – Rozrachunki z tytułu VAT, 223 – Podatek VAT do rozliczenia, 235 – Rozliczanie pożyczek, 237 – Należności od pracowników z tytułu niedoborów i szkód, 238 – Rozliczenie różnic inwentaryzacyjnych, 410 – Odpis z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i 870 – Podatki i obowiązkowe rozliczenia z budżetem obciążające wynik finansowy.

wydatków na nabycie tych środków lub wartości do kosztów uzyskania przychodów⁴⁰ oraz nieokreślenia aktualnej wersji oprogramowania. Powyższe stanowiło naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c i ust. 2 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴¹.

(akta kontroli str. 361-408, 795)

Dyrektor wyjaśniła, że z powodu braku aktualizacji nie było opisu ww. czterech kont, natomiast wskazane osiem kont obecnie nie funkcjonuje, więc nie zostały nanesione do programu komputerowego, co powinno zostać zrobione, gdyż w przyszłości mogą być wykorzystywane. Stosowano limity dotyczące wartości środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami, pomimo nieaktualnienia tego w regulacjach wewnętrznych. W polityce rachunkowości zapisano uproszczone nazwy programów księgowych, pozyskane od jednego dostawcy, a aktualizacja następuje automatycznie. Pomimo że Polityka rachunkowości nie była aktualizowana, w praktyce stosowane były obowiązujące przepisy. W zakresie kont Polityka rachunkowości zostanie zaktualizowana.

(akta kontroli str. 803-809)

2. Sprawozdania RB-N za lata 2021, 2022 i III kwartał 2023 zostały sporządzone w sposób nierzetelny oraz z naruszeniem § 12 ust. 5 rozdziału 2 rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych. I tak:

- w sprawozdaniach za 2021 i 2022 r. wykazano wartość pozostałych należności z innych tytułów w wysokości 6.939,44 zł, zamiast 49.187 zł,
- w sprawozdaniu za 2022 r. wykazano wysokość depozytów na żądanie w wysokości 228.049,20 zł⁴², pomimo że saldo konta 131 – rachunek bieżący po stronie Wn wynosiło 233.456,28 zł. Jednocześnie na koncie 131 wykazano saldo po stronie Ma 5.407,08 zł, pomimo niezaciągnięcia kredytów i pożyczek przez Bibliotekę⁴³,
- w sprawozdaniu za III kwartał 2023 r. wysokość gotówki wykazano w kwocie 4.869,59 zł, pomimo że saldo konta 101 wykazywało wartość 1.869,59 zł.

(akta kontroli str. 590-595, 625-663, 682-700, 813)

Dyrektor wyjaśniła, że w sprawozdaniach za 2021 i 2022 r. wartości pozostałych należności z tytułów innych zostały błędnie pomniejszone o odpisy aktualizujące należności. W sprawozdaniu za 2022 r. depozyty na żądanie wykazano zgodnie ze stanem na rachunku bankowym, natomiast niezgodnie z ewidencją księgową. Powodem była nieprawidłowa ewidencja kwoty 5.407,08 zł na kontach analitycznych 131-2 i 131-3, która przyczyniła się do powstania salda po stronie Ma w tej wartości. W sprawozdaniu za III kwartał 2023 r. do stanu gotówki w kasie dodano wartość pogotowia kasowego w wysokości 3.000 zł, z uwagi na taką interpretację przepisów wskazaną na szkoleniu przez prowadzącego.

(akta kontroli str. 803-809, 813)

NIK wskazuje, że w myśl postanowień § 12 ust. 5 Rozdziału 2 ww. rozporządzenia – wartości należności nie należy pomniejszać o odpisy aktualizujące ani o podatek VAT.

⁴⁰ W Polityce rachunkowości wskazano limit 3.500 zł, a stosowano 10.000 zł.

⁴¹ Dz. U., z 2023 r., 1598.

⁴² Co było zgodne z faktycznym stanem środków na rachunku bankowym.

⁴³ Zgodnie z Polityką rachunkowości Biblioteki, konto 131 może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan środków na rachunku bieżącym jednostki.

3. Bilanse za 2021 r. i 2022 r. zostały sporządzone w sposób nierzetelny oraz niezgodnie z obowiązującą w Bibliotece Polityką Rachunkowości. I tak:

W bilansach za 2021 i 2022 r. po stronie pasywów w pozycji zobowiązań krótkoterminowych wobec pozostałych jednostek – inne – wykazane zostały salda odpisów aktualizujących rozrachunki w wysokości po 42.575 zł, pomimo że zgodnie z Polityką rachunkowości Biblioteki – w bilansie saldo konta 280 koryguje te należności, których odpisy dotyczą. Jednocześnie w pkt 8 załącznika nr 4 do Polityki rachunkowości wskazano, że należności wycenia się w kwocie wymagalnej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizacyjne.

Dodatkowo w bilansach za:

- a) 2021 r. zobowiązania z tytułu: rozrachunków publiczno-prawnych w wysokości 13.060 zł (konto 220), rozrachunków z ZUS w wysokości 54.336,33 zł (konto 229) (razem 67.396,33 zł) oraz za 2022 r. zobowiązania z tytułu rozrachunków z ZUS w wysokości 369,62 zł, zostały wykazane w pozycji III.3.i. – „inne zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek”, a nie w pozycji III.3.g. – „zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych”,
- b) 2021 r. zobowiązania z tytułu pozostałych rozrachunków z tytułu wynagrodzeń w wysokości 557,27 zł, a za 2022 r. w wysokości 648,81 zł (konto 249), zostały wykazane w pozycji III.3.i. – „inne zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek”, a nie w pozycji III.3.h. – „zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek z tytułu wynagrodzeń”.

Powyższe nie miało wpływu na sumy bilansowe.

(akta kontroli str. 363-404, 605-663)

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe wykazanie sald odpisu aktualizacyjnego było omyłką, a w bilansie za 2023 r. zostaną wskazane poprawnie należności pomniejszone o odpisy aktualizacyjne. Omyłkowo wykazano w bilansach zobowiązania w niewłaściwych pozycjach.

(akta kontroli str. 803-809, 834-842)

4. W ewidencji księgowej Biblioteki nie ujęto należności z tytułu zgubienia, zniszczenia lub nieterminowego zwrotu wypożyczonych zbiorów bibliotecznych za 2021 r. w wysokości 2.325,70 zł i 2022 r. w wysokości 3.007 zł, jak również nie ujęto wartości udzielonych ulg z tytułu tych należności. Zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 7 ustawy o rachunkowości, na dzień bilansowy należności wyceniane są w kwocie wymaganej zapłaty z zachowaniem zasady ostrożności. W myśl art. 6 ust. 1 ww. ustawy, w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty. Do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym (art. 20 ust. 1 ww. ustawy).

(akta kontroli str. 596-604, 795)

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe nieujęcie należności i udzielonych ulg wynikało z braku wcześniejszej takiej praktyki, a błąd był kontynuowany. W trakcie kontroli NIK zaczęto wprowadzać zaległe należności do ewidencji księgowej oraz trwają prace dotyczące ustalenia wysokości udzielonych ulg.

(akta kontroli str. 803-809, 844-850)

5. W latach 2021-2023 nie prowadzono czynności windykacyjnych wobec użytkowników, którzy zgubili, zniszczyli lub nieterminowo zwrócili wypożyczone

zbiory, co było niezgodne z § 3 pkt 15 Regulaminu korzystania ze zbiorów i usług Biblioteki zgodnie z którym „Wobec użytkowników, którzy nie wywiązują się ze zobowiązań, o których mowa w § 3 pkt 11 i 12, Biblioteka stosuje następujące procedury:

- a) pierwszy monit listem poleconym z potwierdzeniem odbioru po 2 miesiącach od terminu zwrotu wypożyczonych zbiorów,
- b) drugi monit listem poleconym z potwierdzeniem odbioru po upływie miesiąca od pierwszego monitu,
- c) wezwanie ostateczne z kancelarii prawniczej (przedsądowe) nie później niż miesiąc od daty drugiego monitu.

Użytkownicy zobowiązani są do pokrycia kosztów opłaty za nieterminowy zwrot zbiorów bibliotecznych oraz kosztów korespondencji.”

(akta kontroli str. 814-821)

Dyrektor wyjaśniła, że nie prowadzono czynności windykacyjnych kierując się dobrem społecznym oraz wyjątkowo trudną sytuacją czytelników: przedłużająca się pandemia, wojna w Ukrainie, galopująca inflacja. Wobec tego postanowiono nie wysyłać monitów listem poleconym do użytkowników. Czytelnicy otrzymywali jednak powiadomienia telefoniczne, sms-owe oraz e-maile przypominające o terminie zwrotu bądź wzywające do oddania zbiorów bibliotecznych. Jednocześnie były w tym okresie przyjmowane należności dotyczące opłaty za nieterminowy zwrot zbiorów bibliotecznych. Obecnie trwają prace nad ustaleniem liczby użytkowników i liczby zbiorów bibliotecznych oraz wysokości należności na dzień 30 września 2023 r.

(akta kontroli str. 834-842)

6. a) W planach finansowych Biblioteki na lata 2021-2023, wbrew obowiązкови określoneму w art. 31 pkt 6 i 7 ustawy o finansach publicznych nie wykazano stanu należności i zobowiązań oraz stanu środków pieniężnych na początek i koniec roku.
- b) Biblioteka, wbrew obowiązкови określoneму w art. 265 pkt 1 ww. ustawy, w informacji o przebiegu planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze lat 2021-2023, przedstawianej zarządowi jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 31 lipca roku budżetowego, nie zamieściła danych dotyczących stanu należności i zobowiązań.

(akta kontroli str. 409-493, 605-681)

Dyrektor wyjaśniła, że nie wykazano stanu należności i zobowiązań oraz stanu środków pieniężnych w planach finansowych na początek i koniec roku, ponieważ nigdy nie było to ujmowane i dotychczas nie było wymagane przez Organizatora. Niewykazanie stanu należności i zobowiązań w sprawozdaniach półrocznych było uchybieniem, jednak wykazywano je w informacji dodatkowej do sporządzonego bilansu na koniec roku obrotowego.

(akta kontroli str. 834-842)

7. Plan finansowy na 2023 r. został sporządzony w sposób nierzetelny. W planie finansowym na 2023 r.⁴⁴ oraz jego zmianie⁴⁵ nie uwzględniono przychodów własnych z tytułu najmu lokalu Powiatowemu Inspektoratowi Nadzoru Budowlanego w wysokości 1.005,98 zł. W sprawozdaniu z wykonania planu finansowego za I półrocze 2021 r. wysokość planowanych wydatków z dotacji powierzonej została wykazana w kwocie 99.700 zł, pomimo że w planie

⁴⁴ Wprowadzonym zarządzeniem z dnia 6 stycznia 2023 r.

⁴⁵ Z 7 kwietnia 2023 r.

finansowym i jego zamianie wysokość planowanych wydatków wykazano w kwocie 101.993 zł.

(akta kontroli str. 409-417, 469-481, 785-794)

Dyrektor wyjaśniła, że rozmowy z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego o opuszczeniu wynajmowanego lokalu trwały kilka miesięcy i ciągle zmieniały się terminy zakończenia najmu. Nieuwzględnienie przychodów na 2023 r. z tytułu najmu wynikało z niedopatrzeń oraz zamieszania wokół ww. sytuacji. Wysokość planowanych wydatków wykazano w niższej wartości niż określone zostało to w planie finansowym z powodu pomyłki.

(akta kontroli str. 834-842, 845-850)

8. W latach 2021 – II kwartał 2023 wydatki Biblioteki były wyższe o 7.855,52 zł w stosunku do wysokości tych wydatków ustalonych w planach finansowych, co było sprzeczne z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

Dotyczyło to wydatków wykazanych w sprawozdaniach z wykonania planów finansowych sporządzonych na dzień:

- a) 31 czerwca 2021 r. odnośnie: zużycia materiałów o kwotę 6.989,95 zł (dotacja podmiotowa),
- b) 31 grudnia 2021 r. odnośnie:
 - amortyzacji o kwotę 31,69 zł (dotacja powierzona),
 - zużycia materiałów i energii o kwotę 44,60 zł (dotacja powierzona),
 - ubezpieczeń i innych świadczeń na rzecz pracowników niezaliczanych do wynagrodzeń o kwotę 7,51 zł (dotacja powierzona),
 - 31 czerwca 2022 r. odnośnie zużycia materiałów i energii o kwotę 603,86 zł (dotacja powierzona),
- c) 31 grudnia 2022 r. odnośnie:
 - zużycia materiałów i energii o kwotę 6,02 zł (dotacja powierzona),
 - ubezpieczeń i innych świadczeń na rzecz pracowników niezaliczanych do wynagrodzeń o kwotę 169,79 zł (dotacja powierzona),
 - pozostałych kosztów operacyjnych o kwotę 2,10 zł (dotacja powierzona).

Zgodnie z ww. przepisem, wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

(akta kontroli str. 479-490)

Dyrektor wyjaśniła, że poniesiono koszty przekraczające plany finansowe na poszczególnych kontach, jednak nigdy nie przekroczono wykonania planu dotacji powierzonej.

(akta kontroli str. 844-850)

9. Wnioski o udzielenie dofinansowania w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0, zostały sporządzone w sposób nierzetelny:

- a) 2021 r. wykazano w części C.2 w poz. 42 – *Liczba wypożyczeń na zewnątrz* – 133.911, a w poz. 43 – *Liczba organizowanych konkursów* – 157, pomimo że zgodnie ze sprawozdaniem K-03 za 2020 r. wartości te wynosiły odpowiednio: 130.944 i 96. Wartości te nieprawidłowo wykazano również w raporcie końcowym za 2021 r.,
- b) 2022 r. wskazano w części C.2 w poz. 43 – *Liczba zorganizowanych konkursów (...)* – 93, a w poz. 44 – *Liczba uczestników zorganizowanych konkursów (...)* – 5.410, pomimo że zgodnie ze sprawozdaniem K-03 za 2021 r. wartości te wynosiły odpowiednio: 97 i 5.490,
- c) 2023 r. wskazano w części C.2 w poz. 42 – *Liczba wypożyczeń na zewnątrz* – 142.287, pomimo że zgodnie ze sprawozdaniem K-03 za 2022 r. wartości ta wynosiła 142.281.

(akta kontroli str. 89-92, 112-113, 130-132, 171-287)

Dyrektor wyjaśniła, że wprowadzenie niezgodnych wartości w ww. wnioskach wynikało z omyłkowych obliczeń oraz nieprawidłowego wpisywania lub pominięcia niektórych danych.

(akta kontroli str. 844-850)

10. Biblioteka, w aneksie sporządzonym w 2021 r. zawartym z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanemu w Kutnie na najem lokalu użytkowego podwyższyła czynsz za okres od marca do grudnia 2021 r. o średnioroczny wskaźnik cen dóbr i usług konsumpcyjnych na rok wcześniejszy (tj. 2020 r.), o 5,778784%, zamiast o 3,4% zgodnie z Komunikatem Prezesa GUS w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2020 r. co było niezgodne z § 3 ust. 2 umowy najmu z 21 grudnia 2020 r.

Co więcej, Biblioteka wystawiła faktury za czynsz za styczeń i luty 2021 r., każdą na kwotę 836,10 zł, pomimo że zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 1 umowy najmu z 21 grudnia 2020 r. miesięczna stawka czynszu najmu winna wynosić 817,30 zł.

Powyższe spowodowało uzyskanie nadmiernych dochodów, w okresie wynajmowania lokalu, łącznie w wysokości 495,75 zł.

(akta kontroli str. 774-794)

Dyrektor wyjaśniła, że przy podwyższaniu czynszu o średnioroczny wskaźnik popełniono błąd rachunkowy, a w fakturach za styczeń i luty 2021 r. nie przyjęto kwoty z umowy za 2021 r., tylko za 2020 r.

(akta kontroli str. 803-809)

11. Struktura księgozbioru Wypożyczalni dla Dorosłych nie była prowadzona na bieżąco. W 2022 r. w zakresie ubytków nie ujęto ubytkowanych dziewięciu książek o łącznej wartości 6,28 zł, pomimo uwzględnienia tych ubytków na stanie księgozbioru wartościowo-ilościowym oraz sporządzenia protokołu ubytków.

Na koniec 2021 r. potwierdzono zgodność wartości ubytków wykazanych w Książce struktury zbiorów Działu dla Młodzieży z ewidencją księgową (konto 014-05), pomimo że w Książce wykazano wartość ubytków w wysokości 5.656,33 zł, a w ewidencji księgowej 2.761,90 zł.

(akta kontroli str. 292-294, 500-508)

Dyrektor wyjaśniła, że nie ujęcie ubytków Wypożyczalni dla Dorosłych wynikało z pominięcia, co zostało już uzupełnione. W Książce struktury zbiorów Działu dla Młodzieży zgodność wartości zbiorów została potwierdzona przez Główną księgową (po korekcie wartości ubytków) i w wymienionym zeszycie wartość jest prawidłowa. Jednak przez przeoczenie nie poprawiono wartości po korekcie w ewidencji księgowej za 2021 r. i dokonano tego w kolejnym roku.

(akta kontroli str. 838-850)

12. Wydrukowane księgi inwentarzowe w 2021 i 2022 r. (za 2020 i 2021 r.) nie zawierały oznaczenia roku, którego dotyczą, co było wymagane wzorem księgi inwentarzowej określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych⁴⁶.

(akta kontroli str. 509-510, 514)

Dyrektor wyjaśniła, że brak oznaczenia roku było przeoczeniem, które zostanie niezwłocznie poprawione.

(akta kontroli str. 834-842)

⁴⁶ Dz. U. nr 205, poz. 1283.

13. W Bibliotece, w latach 2021-2023 wbrew obowiązki określone w § 29 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych, nie opracowano pisemnych zaleceń, których celem była poprawa gospodarowania środkami finansowymi biblioteki.

Dyrektor wyjaśniła, że w praktyce są stosowane zalecenia i wskazówki ustne, które mają na celu poprawę gospodarowania środkami finansowymi oraz wpływają na politykę gromadzonych zbiorów bibliotecznych i dotyczą m.in. zakupów zbiorów w hurtowniach w celu uzyskania jak najlepszego rabatu dla stałych klientów, pozyskania darów, korzystanie z dotacji Biblioteki Narodowej, poddawanie ubytkowaniu i selekcji zbiorów zniszczonych, zacytanych, wieloegzemplarzowych czy nieaktualnych, przeznaczeniu zbiorów na kiermasze czy makulaturę.

(akta kontroli str. 834-842)

14. Skontra dla Filii nr 3 z 15 lutego 2023 r. i dla Filii nr 5 z 25-27 maja 2022 r. zostały sporządzone w sposób nierzetelny. Wykazano w nich bowiem większe ilości książek o odpowiednio: dwie i jedną sztuki, w stosunku do danych zawartych w sprawozdaniach K-03.

(akta kontroli str. 221-229, 269-278, 526-531)

Dyrektor wyjaśniła, że różnica o dwie sztuki książek w skontrum przeprowadzonym w Filii nr 3 dotyczyła najprawdopodobniej tzw. podwójnych ubytków i jest zaszłością trudną do zweryfikowania. Różnica stwierdzona w skontrum przeprowadzonym w Filii nr 5 dotyczyła nieprawidłowego wykazania ilości ubytków w protokole z 2014 r. (wykazano 328 ubytków, a powinno być 327).

(akta kontroli str. 834-838)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia negatywnie działalność jednostki w badanym obszarze z uwagi na stwierdzone powyżej nieprawidłowości.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. zaktualizowanie obowiązującej w Bibliotece polityki rachunkowości,
2. zobowiązanie pracowników Biblioteki do prawidłowego i bieżącego, tj. zgodnego ze stanem rzeczywistym sporządzania dokumentacji i sprawozdań,
3. zobowiązanie pracowników do weryfikacji przyjmowanych protokołów odbioru usług z zapisami zawartych umów,
4. zwiększenie nadzoru nad prawidłowością i rzetelnością prowadzenia ewidencji księgowej oraz sprawozdawczością finansową i budżetową,
5. wdrożenie czynności windykacyjnych przewidzianych w Regulaminie korzystania ze zbiorów i usług Biblioteki,
6. opracowanie pisemnych zaleceń, których celem będzie poprawa gospodarowania środkami finansowymi biblioteki.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

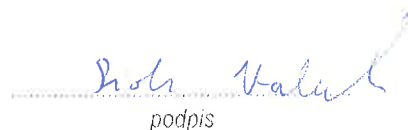
Łódź, 23. styczeń 2024 r.

Kontroler
Dominik Gołacki
gł. specjalista k.p.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektora
Piotr Walczak

podpis